

Chopin

W KUJAWSKO-POMORSKIEM

Dodatek specjalny

Święto muzyki

Dwieście wydarzeń kulturalnych zaplanowano w województwie kujawsko-pomorskim z okazji Roku Fryderyka Chopina. Jedną z imprez zaczyna się już jutro – to XVII Festiwal Muzyki i Sztuki Krajów Bałtyckich Probaltica

– Tegoroczną edycję festiwalu poświęcamy oczywiście przede wszystkim Fryderykowi Chopinowi. To postać szczególnie ważna dla naszego regionu – tu urodziła się jego matka, artysta wielokrotnie był w Toruniu i okolicznych majątkach swoich przyjaciół. Ale nie zapominamy też o innych ważnych jubileuszach: 150. rocznicy urodzin Ignacego Jana Paderewskiego i 100. rocznicy urodzin Romana Maciejewskiego – mówi Henryk Giza, pomysłodawca i dyrektor festiwalu, którego pierwsza edycja odbyła się w 1994 r.

Organizatorzy uczczą jubilatów przede wszystkim muzyką. W Toruniu, Grudziądzu i Warszawie – miastach – miastach, w których tradycyjnie odbywają się festiwalowe koncerty – utwory Chopina, Maciejewskiego zagrają m.in. Brytyjczyk Ian Hobson, Eugen Jndjic, dzielący czas między USA i Francję, zespół Gotlands Blasarkvintett ze Szwecji, duńskie Zoom Trio, mieszkająca w Polsce Japonka Rinko Kobayashi oraz polskie, litewskie i rosyjskie orkiestry.

Melomanów zaskoczą podczas festiwalu nie tylko wirtuozerskie wykonania, ale też oryginalne aranżacje. Dzieła Chopina i innych wielkich wzięli bowiem na warsztat klasyczni pianiści i symfonicy, jazzmani, a nawet zespół grający na balałajkach. Organizatorzy przygotowali również kilka wystaw, których otwarcie nastąpi pierwszego dnia festiwalu w Dworze Artusa. Z Muzeum Fryderyka Chopina w Warszawie przyjedzie ekspozycja poświęcona artyście, Muzeum Okręgowe w Lesznie zaprezentuje zaś w Toruniu wystawę o życiu i twórczości Romana Maciejewskiego.

Publiczność będzie mogła też obejrzeć film dokumentalny o związanych z Leszmem braciach Maciejewskich: Romanie – kompozytorze, Wojciechu – reżyserze, i Zigmuncie – aktorze. Zaplanowano też prezentację malarstwa Renaty Uzarskiej-Bielawskiej. Na wernisażu jej „Tańczących obrazów”, inspirowane muzyką klasyczną i tańcem, zatańczą uczniowie Ogólnokształcącej Szkoły Baletowej w Łodzi, młodzi artyści wystąpią też kilka dni później na koncercie do muzyki Chopina.

– Na festiwalu prezentujemy słynnych artystów w nowym świetle albo ich rzadko prezentowane utwory, a także postaci zapomnianych lub mniej znanych twórców. Sprawdzamy wybitnych wykonawców, którzy przygotowują zwykle coś specjalnie na Probalticę – mówi Henryk Giza. – To procentuje. Nasze miasto, Toruń, które w tym roku obchodzi swoje 777. urodziny, to już ważny punkt na kulturalnej mapie Europy.

—ab

XVII Festiwal Muzyki i Sztuki Krajów Bałtyckich Probaltica wsparty finansowo Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Miasto Toruń oraz Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

PROBALTICA
XVII FESTIWAL MUZYKI I SZTUKI KRAJÓW BAŁTYCKICH 2010 XVII MUSIC AND ART FESTIVAL OF THE BALTIC COUNTRIES

Toruń - Warszawa - Grudziądz
1 - 15 maja 2010 r.

REKLAMA

0618549/A

Festiwal finansowany przez:

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**

Urząd Marszałkowski
Województwa
Kujawsko-Pomorskiego

Miasto Toruń

Miasto Grudziądz

Urząd Województwa
Mazowieckiego

Mecenas Festiwalu:

Energa

Sponsor oficjalny:

Sponsorzy:

Poland
Crystal
Park
Association

Sharp, Orion, Poland Tokai, Olaya, Sabis, Sumiko, Shimizu,
Toshiba, Kenwood, UTEC, Nikon, Nepron Express

Patronat medialny:

► **POWIEDZIAŁ**

Dwieście wydarzeń
na dwusetną
rocznicę

► **PIOTR CAŁBECKI**

MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA
KUJAWSKO-
POMORSKIEGO

ANDRZEJ GONSKI

Rok Fryderyka Chopina to hasło przywołujące pamięć o polskim geniuszu najwyższej miary, którego twórczość w uniwersalnym języku muzyki jest źródłem porozumienia wszystkich jej miłośników, niezależnie od miejsca zamieszkania. Nasz kontynent, na którym z roku na rok utrwalają się silne więzi ponad granicami państw, nie tylko gospodarcze i społeczne, ale też silne więzi kulturalne, pokrywa w tym jubileuszowym roku szczególnie, muzyczna sieć komunikacyjna. Na mapie Europy niepoślednie piętno odciska muzyka i tradycja Fryderyka Chopina: czy to historyczna mapa podróży kompozytora, których liczne echa znajdujemy w jego muzyce, czy też mapa mnogości imprez poświęconych jego twórczości.

Na dwusetną rocznicę urodzin artysty mieszkańcy wojewódz-

stwa kujawsko-pomorskiego przygotowali dwieście wydarzeń, które składają się na atrakcyjną ofertę dla wszystkich miłośników muzyki, sztuki, historii, teatru i filmu. To szczególnie okazja przeżycia w salach koncertowych naszego regionu tej ponadczasowej muzyki w wykonaniu światowej sławy pianistów. Wśród nich jest pochodzący z województwa kujawsko-pomorskiego Rafał Blechacz, gwiazda gali chopinowskiej, najważniejszego wydarzenia Roku Fryderyka Chopina w regionie.

W bogatym programie pojawił się również projekt „Chopin 200 na 200”, którym oddaliśmy razem, w jednym czasie, część wybitnemu twórcy. W dniu dwusetnej rocznicy urodzin kompozytora, 1 marca o godz. 12, jednocześnie w dwustu miejscach w województwie za-

brzmiała muzyka Fryderyka Chopina w wykonaniu młodych pianistów – uczniów i studentów uczelni i szkół regionu. Był to widoczny znak tego, że Chopin jest bliski nam wszystkim, jak i również tego, iż znakomicie potrafi komponować więzi wspólnoty samorządowej.

Innym oryginalnym projektem jest powstająca w najbliższych dniach płyta z pierwszym na świecie wykonaniem muzyki Chopina aranżowanej na big-band przez wybitnych polskich jazzmanów. Utwory z tej płyty prezentowane będą na licznych koncertach w regionie, w kraju i za granicą.

Program licznych koncertów i recitali chopinowskich wielkich indywidualności sztuki pianistycznej oferuje Filharmonia Pomorska w Bydgoszczy, a także Toruńska Orkiestra Symfoniczna i Festiwal Muzyki i Sztuki Probal-

ca. W maju odbędzie się doroczny Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina dla Dzieci i Młodzieży w Ośrodku Chopinowskim w Szafarni, gdzie również uroczyste zainaugurowano Rok Fryderyka Chopina w województwie. muzyka Chopina inspiruje od lat artystów różnych dziedzin kultury, w tym również malarzy. Wydarzeniem naszego kalendarza były koncerty „Barwy Muzyki” Piotra Palecznego, grającego w wyjątkowej scenarii. Obraz Mariusza Kałdowskiego, stanowiący 10 koncertów, przywołuje nie tylko wizerunek Chopina, ale jest też impresją na temat ducha jego wielowymiarowej twórczości.

Zarówno w dziele muzycznym, jak i malarskim doszukujemy się inspiracji muzyką ludową i pejzażem ziemi dobrzyńskiej, na której kompozytor przebywał,

Cegła z domu Kopernika

FRYDERYK CHOPIN | Nie wiemy, czy rzeczywiście odwiedził wszystkie miejscowości, które się tym sławi, ale na pewno zajadał się piernikami w Toruniu.

JACEK MARCZYŃSKI

„Widziałem ją prawdą, i całą fortyfikację ze wszystkich stron miasta, ze wszystkimi szczegółami, widziałem sławną machinę do przenoszenia piasku z jednego miejsca na drugie – 15-letni Fryderyk donosił latem 1825 r. w liście przyjacielowi Janowi Matuszyńskiemu – prócz tego kościoły gotyckiej budowy, od Krzyżaków fundowane, z których jeden w 1231 r. zbudowany. Widziałem wieżę pochyłą, ratusz sławny, tak zewnątrz, jako i wewnątrz, którego największą osobliwością jest to, iż ma tyle okien ile dni w roku, tyle sal ile miesięcy, tyle pokoi ile tygodni i że cała budowla onego jest jak najwspanialsza, w guście gotyckim. To wszystko jednak nie przechodzi pierników, oj pierników, z których jeden posłałem do Warszawy”.

Jeśli spojrzymy na mapę Polski z zaznaczonymi miejscami, w których gościł Chopin, wniosek nasuwa się jeden: był wytrwałym turystą, zważywszy na i wiek, i ciągle kłopoty ze zdrowiem. Pierwsze wakacje poza Warszawą spędził w 1823 r., ale pojechał jedynie do Żelazowej Woli i być może do podwarszawskich Pęcic. Za to rok później rozpoczął już dłuższe wędrówki i do 1830 r. zdołał odwiedzić nie tylko Toruń, ale także Wrocław, Gdańsk, Płock, Poznań, Kraków, Bielsko, Cieszyn, Kalisz, Puławy, Lublin czy Zamość. Wszystkie mniejsze miejscowości trudno zliczyć.

„**Kurier Szafarski**”

Wśród licznych podróży szczególne znaczenie miał dwukrotny wakacyjny pobyt w Szafarni oddalonej o 7 km od Golu-bia-Dobrzyń. Bywał tam w majątku Juliana Dziewanowskiego, ojca jego kolegi z warszawskiego liceum, Dominika, zwanego Domusiem. To z tamtych wakacji pochodzi „Kurier Szafarski” – gazeta, w której nastoletni Fryderyk w żartobliwym tonie relacjonował, co zobaczył, przeżył i

czego doświadczył podczas pobytu na ziemi dobrzyńskiej. A wszystko wydawało mu się interesujące: napotkani wieśniacy, bójki służących, swawole zwierząt domowych...

Ten bez troski wakacyjny czas w Szafarni i okolicach wywarł istotny wpływ na artystyczny rozwój Chopina. To tam po raz pierwszy dogłębnie wszedł w świat polskiego folkloru. Noto-wał usłyszane pieśni, brał udział w obrzędach, a nawet włączał się do wiejskich zabaw, przygrywając muzykantom na bassetli. W tym okresie skomponował pierwsze mazurki o cechach właściwych dla muzyki ludowej Mazowsza i Kujaw.

Podczas letnich miesięcy Chopin z Dziewanowskimi bywał zapraszany do okolicznych dworów, nazwy posiadłości przewijają się w listach do rodziny. Zapewne wiele tamtejszych rodzin chciało poznać młodzieńczego pianistę, o którego talencie zaczęło już być głośno. A że dobrze czuł się w towarzystwie, nie unikał takich spotkań. Z dworów i pałaców, w których bywał na ziemi dobrzyńskiej, zachował się eklektyczny pałac w Ugoszczu, wówczas należący do Borze-wskich, czy dworek w Oborach (wtedy własność Romoc-kich). Wiadomo, że grywał na organach w barokowym kościele karmelitów w Oborach, finansowo wspieranym przez kilka po-

koleń Dziewanowskich z Szafarni. I że wybrał się do Golubia, by zobaczyć górujący nad miastem zamek warowny. Jeździł do Sokołowa, by odwiedzić tam swego bliskiego kolegę, starszego o pięć lat Jasia Białoblockiego, ciężko chorego już wówczas na gruźlicę.

Pamięć o pobytach Chopina w Szafarni przetrwała do dziś. Działa tam Ośrodek Chopinowski dysponujący salą koncertową i niewielkim muzeum. Organizowane są koncerty, konkursy recytatorskie i plastyczne, a przede wszystkim Międzynarodowe Konkursy Pianistyczne im. Fryderyka Chopina dla dzieci i młodzieży. Warto jednak pamiętać, że nie ma już drewnianego dworu, w którym mieszkał młody Frycek. Budynek rozebrano w początkach XX wieku zgodnie z wolą ówczesnych właścicieli Szafarni. Zamiast niego postawiono murywaną, eklektyczną pałacik, prawdopodobnie w innym miejscu niż siedziba Dziewanowskich.

Wyprawy do Prus

Z Szafarni urządzano także dalsze wyprawy, wymagające przekroczenia granicy z Prusami (po 1815 r. ziemia dobrzyńska znalazła się w należącym do Rosji Królestwie Polskim). „Jutro rano jedziemy do Turzna i nie mamy wrócić aż we środę” –

donosił Fryderyk rodzicom w sierpniu 1825 r. Od początku XIX w. właścicielem tego majątku był Augustyn Bartłomiej Działowski. Prowadził dwór prawdziwie polski, z bogatą biblioteką i kolekcją dzieł sztuki oraz z dobrym instrumentem, na którym grał Chopin. W późniejszym okresie pałac w Turznie kilkakrotnie był przebudowywany.

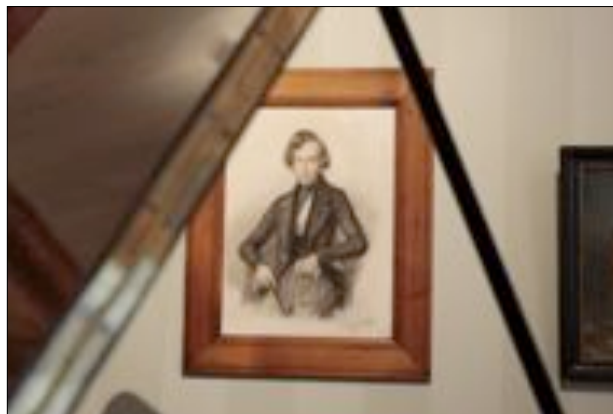
Także latem 1825 r. Chopin wybrał się do Torunia. Miał kilka powodów, by go odwiedzić. W tym mieście urodził się uważany za jego ojca chrzestnego Fryderyk hrabia Skarbek. Podczas pobytu Chopin najprawdopodobniej zresztą zatrzymał się w okazałej XVIII-wiecznej kamienicy Jakuba Fenger, ojca Ludwika Skarbkowej. Kamienica ta (przy ulicy Mostowej 14) zachowała się do dziś. Z Torunia wywodziła się ponadto rodzina autora „Słownika języka polskiego” Samuela Bogumiła Lindego, bardzo zaprzyjaźnionego z Chopinami, stałego bywalca czwartkowych spotkań w ich warszawskim domu.

Fryderyk bardzo interesował się miastem „Cóżś widział w

Puławach? Widziałeś część tyłko małą tego, na co moje oczy w całości spoglądały” – pisał do swego kolegi Jana Matuszyńskiego, a chodziło mu o cegłę z domu Kopernika, którą księżna Czartoryska umieściła w swych puławskich zbiorach. Dumni Fryderyk zaś donosił, że widział „cały ten dom, całe to miejsce” i dodawał zaraz ze złością... „lubo teraz nieco sprofanowane. Wystaw sobie, Kochany Jasiu, w owym kącie w tym pokoju, gdzie ten sławny astronom życiem udarowany został, stoi łóżko jakiegoś Niemca, który pewno, objadłszy się kartofli, dość często puszcza zefiry, a po owych ceglach z których jedną z wielkimi ceremoniami do Puław nie jedna łązi pluskiewka”.

Pierniki były jednak najważniejsze. „Porzuciwszy Kopernika, zacznę o pierniku toruńskim – pisał w kolejnym liście. – Podług zwyczajów tutejszego piekarzy, sklepy do pierników są to sienie obstawione skrzyniami na klucz dobrze zamkniętymi, w których rozgatunkowane, w tuziny ułożone pierniki spoczywają”.

Jest także jeszcze inny ciekawy, a mało znany wątek z dzie-

PHILIP FRYDERYKIEWICZ

DLA „RZECZPOSPOLITEJ”

będąc w wieku największych twórczych fascynacji; dostrzegamy również ślady kultury Kujaw, skąd pochodziła jego matka.

Nasz region ma zatem szczególne powody, by być dumnym z dziedzictwa wielkiego Polaka i satysfakcją, że dzielimy się nim z całym światem.

Samorząd województwa Kujawsko-Pomorskiego uznał obchody dwusetnej rocznicy urodzin Fryderyka Chopina za kulturowy priorytet i włącza się czynnie w wysiłki mieszkańców, oddając wraz z nimi należny hołd wielkiemu twórcy i człowiekowi.

Zapraszając w kulturową podróż do naszego województwa, życząc wszystkim, a w szczególności młodym pianistom, by tradycja chopinowska była źródłem twórczych sił, które wzorem wielkiego kompozytora zdolne będą przekraczać granice terytorialnych i artystycznych

Wykonawcy festiwalu Probaltica 2010

♦ EUROPEJSKA ORKIESTRA SYMFONICZNA PROBALTICA

Orkiestra działa od 2004 roku, ale co roku koncertuje w zmienionym składzie – formacja łączy bowiem muzyków występujących podczas każdej edycji festiwalu Probaltica. Artyści decydują się na wspólny występ po zaledwie kilkudniowych przygotowaniach, a wielu z nich spotkało się po raz pierwszy właśnie podczas toruńskiego festiwalu.

♦ EUGEN INDJIC, OBYWATEL ŚWIATA

Syn Rosjanki i Serba swoje studia muzyczne odbył w prestiżowej nowojorskiej Juilliard School of Music. Jego edukacji dopełnili także wirtuozzi celujący w repertuarze chopinowskim: Artur Rubinstein czy Witold Małcużyński. W 1970 roku Indjic zdobył IV nagrodę Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. F. Chopina w Warszawie, potem przyszły kolejne wyróżnienia m.in. w konkursach w Leeds czy Tel Awiwie. Od tej pory artysta rozwija karierę solisty, zapadając w pamięć publiczności.

♦ LITEWSKA NARODOWA ORKIESTRA SYMFONICZNA, LITWA

Powstała w 1989 roku i do dziś działa pod batutą Gintaras Rinkevičiusa, jednego z najpopularniejszych i najbardziej zasłużonych litewskich dyrygentów. Litewscy symfonicy zagrali ponad tysiąc koncertów na Litwie, we Francji, Włoszech, Niemczech, Holandii, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii, na Tajwanie.

♦ RINKO KOBAYASHI, POLSKA

Już w wieku pięciu lat występowała regularnie w radiu i telewizji. Wygrała konkurs laureatów NHK-Mainichi Music Competitions w roku 1973, a na Konkursie Chopinowskim uzyskała dyplom i nagrodę specjalną. Jako pierwsza w Polsce za nagrania muzyki poważnej fortepianowej dostała złotą i platynową płytę.

♦ ZOOM TRIO, DANIA

Jazzowym muzykom tria nieobce są interpretacje muzyki klasycznej. Podczas festiwalu Probaltica zagrali nie tylko tańce argentyńskie, Alberta Ginastery i tanga Astora Piazzolli, ale także utwory Chopina i Ravela.

♦ JAN HOBSON, WIELKA BRYTANIA

Jego pianistyczna kariera rozpoczęła się w 1981 roku. Od 1997 roku natomiast Jan Hobson występuje w podwójnej roli – dyrygenta i solisty. Jest również dyrygentem operowym i jurorem konkursów pianistycznych. W jego repertuarze znajduje się bardzo różnorodna muzyka, zaś podczas Probaltiki zaprezentuje utwory Chopina oraz Fantazję Polską Ignacego Jana Paderewskiego.

♦ LITEWSKA ORKIESTRA KAMERALNA IM. ŚW. KRZYSZTOFA, WILNO

Założył ją w 1994 roku i prowadzi do dziś prof. Donatas Katkus. Wileńscy muzycy wykonują muzykę barokową oraz utwory współczesne, także litewskich kompozytorów nieraz spoza kręgu klasyki – nieobce są im interpretacje melodii jazzowych, rockowych. W ciągu kilkunastu lat swej działalności

artystycznej orkiestra zdobyła uznanie na Litwie i za granicą. Uczestniczyła w wielu międzynarodowych festiwalach. Koncertowała w Szwecji, Finlandii, Francji, Hiszpanii, Niemczech, Rosji, Polsce. Nagrała przeszło 20 płyt. Z inicjatywy muzyków tej formacji od kilku lat w wileńskich kościołach, salach koncertowych, muzeach, na dziedzińcach i podwórzach odbywa się Festiwal św. Krzysztofa. Do orkiestry należą także muzycy z kwartetu Art Vio.

♦ CAMERATA VISTULA, POLSKA

Ten warszawski zespół istnieje od 1986 roku. Koncertował m.in. podczas festiwalu „Warszawska Jesień”, „Inventiones” w Niemczech, „Cervantino” w Meksyku czy „La Chaise Dieu”, festiwalu w Łańcutu oraz podczas wielu imprez okolicznościowych np. w ramach roku Mickiewicza, z okazji 400-lecia stolicy Warszawy. Członkowie Camerata Vistula są organizatorami Festiwalu Polskiej Muzyki Kameralnej.

♦ KWARTET SMYCKOWY ART VIO, LITWA

Kwartet założyli przed kilku laty młodzi litewscy kameraliści. W repertuarze zespołu znajduje się m.in.

muzyka litewska: kwartety Eduardasa Balsysa i jego uczniów Juozas Širvinskasa czy Anatolijusa Sendrovasa. Art Vio został w 2003 roku laureatem wileńskiego konkursu muzyki kameralnej, został także doceniony podczas konkursów w Finlandii i Polsce. Muzycy koncertowali m.in. podczas wizyty prezydenta Litwy Valdas Adamkusa w Hiszpanii.

♦ ORKIESTRA NARODOWYCH INSTRUMENTÓW Z KALININGRADU, ROSJA

Orkiestrę tę tworzą wychowankowie kaliningradzkiej szkoły muzycznej im. Dymitra Szostakowicza. Podczas festiwalu zagrali m.in. utwory Fryderyka Chopina na białajkach.

♦ PAWEŁ WAKARECY

Student bydgoskiej Akademii Muzycznej, rodowity toruńczyk, laureat nagród i wyróżnień na licznych ogólnopolskich i międzynarodowych konkursach pianistycznych.

♦ GOTLANDS BLASARKVINTETT, SZWECJA

W skład tego działającego od 1971 roku zespołu wchodzi: flet, fagot, klarnet, obój, waltornia. Gotlands Blasarkvintett wykonuje głównie dziewiętnasto- i dwudziestowieczne kompozycje dla małych zespołów instrumentów dętych. Kwintet regularnie bierze udział w festiwalach w Skandynawii, koncertował również w Wielkiej Brytanii, Francji, Niemczech. Od 10 lat muzycy Gotlands Blasarkvintett występują wspólnie z toruńskim kwintetem smyczkowym Multicamerata.

♦ KWINTET SMYCKOWY MULTICAMERATA, POLSKA

Powstał w 1991 roku w Toruniu z inicjatywy Henryka Giza, jest współorganizatorem festiwalu Probaltica. Zespół koncertował m.in. w Polsce, Włoszech, Francji, Watykanie, Wielkiej Brytanii, Hiszpanii, Szwecji, Danii, Niemczech, Finlandii, Estonii, na Litwie, Łotwie i w Rosji. Formacja regularnie współpracuje z Gotlands Blasarkvintett ze Szwecji. W dorobku Multicameraty znajduje się 11 płyt.

♦ OGÓLNOKSZTAŁCĄCA SZKOŁA BALETOWA IM. FELIKSA PARNELLA W ŁODZI, POLSKA

To jedna z pięciu państwowych szkół baletowych w Polsce; uczniowie rozpoczynają tu edukację po zakończeniu trzeciej klasy szkoły podstawowej i uczą się aż do matury. Większość absolwentów tańczy w m.in. w zespołach baletowych scen operowych i operetkowych oraz teatrach muzycznych, zespołach pieśni i tańca.

jów rodziny Chopinów, a związany z Kujawami. Dotyczy on matki Fryderyka, Tekli Justyny z Krzyżanowskich (pierwszego imienia, otrzymanego na chrzcie nigdy nie używała). Urodziła się w 1782 r. w Izbicy Kujawskiej, gdzie w tamtejszej okolicy jej ojciec, Jakub Krzyżanowski zajmował się m. in. administrowaniem dobrami rodziny Skarbków, a następnie Czetwertyńskich.

Nie wiadomo, jak potoczyły się losy dziadków Fryderyka po 1798 r., gdy kujawskie dobra Skarbków zaczęły zmieniać właścicieli. Zapewne Krzyżanowscy przenieśli się wraz z rodziną Skarbków do Warszawy, umieściwszy swą córkę Justynę w Żelazowej Woli, gdzie poznała wychowawcę i nauczyciela dzieci Skarbków, Mikołaja Chopina.

W tekście wykorzystałem informacje z dwóch przewodników: „Polska Chopina” Marity Albán Juárez i Ewy Sławińskiej-Dahlig, NIFC 2007 oraz „Śladami Chopina” Liliany Olchowik-Adamczewskiej, Kazimierza Kuneckiego i Tomasza Ławackiego, BOSZ, 2010.

Muzyka rozproszona w podróży

ROMAN MACIEJEWSKI | Urodził się w 100 lat po Fryderyku Chopinie i jak on mógł być sławny. Nigdy jednak nie zabiegał o uznanie

JACEK MARCZYŃSKI

– Komponował tylko wtedy, gdy odzywał się w nim wewnętrzny imperatyw – opowiada Wojciech Maciejewski, brat Romana. – Muzyki nie traktował zawodowo, nie nastawiał się na zarobkowanie nią. Bywało, że gotowy utwór wykonywał, ale nie każdy. I na ogół nie czynił starań, by go upowszechnić.

Urodził się 28 lutego 1910 r. w Berlinie. Dziewięć lat później Maciejewscy wrócili do niepodległej Polski i zamieszkali w Lesznie. Tam Roman chodził do gimnazjum, grywał do mszy oraz improwizował na organach w kościele farnym.

Kiedy przyjechał na studia do warszawskiego konserwatorium, szybko poznano się na jego talencie. Dyrygował swoimi utworami wykonywanymi przez studencki chór. Występował jako pianista.

W 1933 r. pojechał na stypendium do Paryża, gdzie wiodł burzliwe życie wśród tamtejszej cyganerii.

Z Francji udał się do Anglii, bo słynny choreograf Kurt Jooss poprosił go o muzykę dla swego zespołu. Poznał w nim i wkrótce poślubił szwedzką tancerkę. Latem 1939 r. młoda para wyruszyła w podróż do Szwecji, wojna przedłużyła pobyt na kilka lat, ale Maciejewski poznał Ingma-

ra Bergmana i pisywał muzykę do jego spektakli teatralnych.

Życiowy przełom spowodowała przewlekła choroba, dwie operacje żołądka nie poprawiły jego stanu zdrowia. W końcu wyleczył się sam, przechodząc na wegetarianizm. Po wojnie rozwiódł się i pojechał do Ameryki, Artur Rubinstein załatwił mu kontrakt w wytwórni Metro-Goldwyn-Meyer, ale on wybrał posadę organisty w kościele w Los Angeles. Potem mieszkiał też na Wyspach Kanaryjskich, wędrował po Afryce, aż w 1976 r. osiadł w Göteborgu. Tam zmarł 30 kwietnia 1998 r.

Jedynym utworem, do którego przywiązywał szczególną wagę, było „Requiem” poświęcone ofiarom wojny wszech czasów. Pracę zaczął jeszcze w Szwecji, ukończył po kilkunastu latach w Stanach. Dzieło wielkich rozmiarów (ponad dwie godziny muzyki) dopiero jednak w ostatnich latach zaczyna stać gościem na estradach. Cechuje je klarowność narracji, zwiewność orkiestrowej faktury, są też piękne partie chórówale oraz umiejętne łączenie tradycji z nowoczesnością.

W ocalonej po licznych wędrownościach spuściznie Romana Maciejewskiego szczególną pozycję zajmują też fortepianowe mazurki, których zachowało się około 50. – Tylko trzech kompozytorów w

historii potrafiło tworzyć mazurki będące prawdziwymi dziełami sztuki, nie tylko błahymi tańcami czy salonowymi pastiszami folkloru – mówi pianista i pedagog Michał Wesołowski, od lat mieszkający w Szwecji. – Byli to Chopin, Szymanowski i Maciejewski.

Był dobrym pianistą i sporo koncertował w latach 30. czy w Szwecji. Z tego okresu pochodzi Allegro Concertante na fortepian i orkiestrę. Pierwszym wykonawcą tego jednocześnie koncertu fortepianowego był w 1945 r. kompozytor i – jak napisała wówczas jedna z göteborgskich gazet – „całość była porywająca i pełna rozmachu”. Maciejewskiego pochłonęła już wtedy idea „Requiem” i o ten utwór nie zabiegał naleźycie.

Festiwal Probaltica od kilku lat interesuje się twórczością Romana Maciejewskiego. Wydarzeniem edycji w 2006 r. stało się wykonanie – w Toruniu i w Warszawie – „Requiem”. Przygotował je Tadeusz Wojciechowski z litewsko-szwedzko-estońsko-polskim kwartetem śpiewaków i Europejską Orkiestrą Symfoniczną „Probaltica”. Dla tej imprezy, która stara się zbliżyć ku sobie sztukę krajów bałtyckich, polski kompozytor, który tyle lat przeżył w Szwecji, wydaje się bohaterem wprost idealnym.

◀ Roman Maciejewski z Grażyną Bacewicz w Warszawie, początek lat 30.

XVII FESTIWAL MUZYKI I SZTUKI KRAJÓW BAŁTYCKICH PROBALTICA 2010

TORUŃ – GRUDZIĄDZ – WARSZAWA, 01 – 15 MAJA

TORUŃ

1 maja, godz. 18, Dwór Artusa,

Koncert Prezydencki

Litewska Narodowa Orkiestra Symfoniczna (Litwa), dyrygent Imants Resnis (Łotwa), solista Rinko Kobayashi (Japonia) – fortepian
w programie:
Fryderyk Chopin (1810 – 1849): Walc op. 70 nr 1, Mazurek op. 67 nr 3, Walc op. 64 nr 2
Roman Maciejewski (1910 – 1998): Kolysanka, Allegro Concertante na fortepian i orkiestrę symfoniczną
Robert Schumann (1810 – 1856): III Symfonia Es-dur Reńska op. 97

2 maja, godz. 16, Ratusz Staromiejski

Muzeum Okręgowe w Toruniu
Eugen Indjic (obywatel świata) – recital fortepianowy
w programie:
Fryderyk Chopin (1810-1849): 4 Impromptu [Fantaisie-Impromptu]
Robert Schumann (1810 – 1856): Carnaval op. 9
Maurycy Ravel (1875 – 1937): Gaspard de la Nuit, Ondine, Le Gibet, Scarbo
Fryderyk Chopin (1810 – 1849): Mazurek – c-moll op. 30, Mazurek – f-moll op. 59, Mazurek c-moll op. 63, Polonez As-dur op. 53

2 maja, godz. 19, Dwór Artusa

Litewska Orkiestra Kameralna św. Krzysztofa z Wilna, dyrygent Donatas Katkus, solista Paweł Wakarecy, fortepian
w programie:
Chopin i jego współcześni
Ignaz Pleyel (1757 – 1831): Sekstet w opracowaniu na orkiestrę smyczkową.
Fryderyk Chopin: Koncert fortepianowy f-moll Felix Mendelssohn-Bartholdy (1809 – 1847): Symfonia nr 11

3 maja
Koncert Marszałkowski
godz. 19, Rynek Staromiejski

Orkiestra Narodowych Instrumentów z Kaliningradu (Rosja)

godz. 19.30, Dwór Artusa

, Europejska Orkiestra Festiwalowa Probaltica, soliści – Eugen Indjic (obywatel świata) – fortepian, Jan Hobson (Wielka Brytania) – fortepian, dyrygent – Piotr Sułkowski

w programie:

Fryderyk Chopin (1810 – 1849): Koncert fortepianowy e-moll op. 11
Ignacy Jan Paderewski (1860 – 1941): Fantazja Polska na fortepian i orkiestrę symfoniczną

4 maja, godz. 19, Ratusz Staromiejski

Muzeum Okręgowe w Toruniu
solista Jan Hobson – fortepian, Karol Wróńszewski – wiolonczela
w programie:
utwory Fryderyka Chopina

6 maja, godz. 19, Ratusz Staromiejski

Gotlands Blasarkvintett (Szwecja), Zespół Kameralny Multicamerata (Polska), solista – Wojciech Waleczek – fortepian
w programie:
Luis Spohr (1784 – 1859): Nonet op. 31
Lars Erik Larsson (1908 – 1986): Uwertura, Romance, Sherzo
Peter van Tour (1966 –): Circles and Clouds poświęcone Fryderykowi Chopinowi, prawykonanie
Fryderyk Chopin: Wariacje B-dur op. 2 na temat La ci darem la mano z Opery Don Giovanni W.A. Mozarta, Mazurek C-dur, Walc c-moll

7 maja, godz. 19, Dwór Artusa

Ogólnokształcąca Szkoła Baletowa im. Feliksa Parnella w Łodzi
w programie:
Cześć klasyczna: Wariacje B-dur na temat La ci darem la mano z opery „Don Juan” Mozarta na fortepian i orkiestrę op. 2

◀ „Adagio” Renaty Uzarskiej-Bielawskiej

Część współczesna: Nokturn Des-Dur op. 27 nr 2, Etiuda E-dur op. 10 nr 3 (Tristesse), Etiuda Ges-Dur op. 10 nr 5

8 maja, godz. 19, Ratusz Staromiejski

ZOOM Trio (Dania)
w programie:
Alexander Zapolski (1951-): Burleske
Frédéric Chopin (1810 – 1849): Koncert e-moll, 2 część
Georg Friedrich Händel (1685 – 1759): Aria e Variazioni „Il fabbro armonioso” z Suity na strunie E
Astor Piazzolla [1921 – 1992]: Libertango, Milonga del Angel, Tanguedia
Alberto Ginastera (1916 – 1982): Trzy tańce argentyńskie: Danza Del Viejo Boyero, Danza De La Moza Donoso, Danza Del Gaucho Matrero
Toshi Ichihyanagi (1933 -): The Source
David Heath (1956 -): Out of the cool
Nebojsa Jovan Zivkovic (1962 -)/Ying-Hsueh Chen: Balkan Suite
Jean Matitia (1952 -): Devils rag

13 maja, godz. 19, Ratusz Staromiejski

solista – Wojciech Waleczek – fortepian, Zespół Kameralny Multicamerata (Polska)
w programie:
Andrzej Koszewski (1922 –): Muzyka fa-remi-do-si pamięci Fryderyka Chopina w 150. rocznicę urodzin opr. na kwintet smyczkowy
Fryderyk Chopin (1810 – 1849): Mazurek op. 67 nr 3, Etiuda E-dur opr. 10 na kwintet smyczkowy, Andante Spinato i Polonez Es-dur na fortepian i kwintet smyczkowy op. 22

Józef Nowakowski (1800 – 1865): Kwintet fortepianowy op. 17

15 maja, godz. 18, Ratusz Staromiejski

solista – Konstanty Andrzej Kulka – skrzypce, orkiestra Camerata Vistula
w programie:
Przyjaciele Chopina
Ignacy Dobrzyński (1807 – 1867): Sekstet smyczkowy Es-dur op. 39
Karol Lipiński (1790 – 1861): Polonez A-dur op. 9 nr 1, Rondo de concert C-dur op. 18, Krakowiacy i górale „Fantazja ze śpiewogr” J. Stefaniego
Prowadzenie koncertów: Urszula Guźlecka, Marcin Czyszyński i Jan Popis.
Bezpłatne bilety na wszystkie koncerty do odbioru w kasach Dworu Artusa i Muzeum Okręgowego w Toruniu

Wystawy:

Renata Uzarska-Bielawska „Tańczące obrazy”: „Opowieść o Fryderyku Chopinie” przygotowana przez Muzeum Fryderyka Chopina; Roman Maciejewski – życie i twórczość
otwarcie wystaw w dniu 1 maja w Centrum Kultury Dwór Artusa w Toruniu

GRUDZIĄDZ

3 maja, godz. 16, Muzeum

Kwartet smyczkowy Art Vio – Wilno, Litwa
w programie:
W.A. Mozart (1756 – 1791): Kwartet smyczkowy C-dur K-465,
F. Laténas (1956 –), Kwartet smyczkowy nr 2 „In Loving Memory...”
Fryderyk Chopin (1810 – 1849): Etiuda nr 7 op. 25, opr. M.A. Balakirev

5 maja, godz. 18, Muzeum

Gotlands Blasarkvintett (Szwecja), Zespół Kameralny Multicamerata (Polska), solista – Wojciech Waleczek – fortepian
w programie:
Luis Spohr (1784 – 1859): Nonet op. 31
Lars Erik Larsson (1908 – 1986): Uwertura, Romance, Sherzo
– Peter van Tour (1966-): Circles and Clouds poświęcone Fryderykowi Chopinowi, prawykonanie
Fryderyk Chopin (1810 – 1849): Wariacje B-dur op. 2 na temat La ci darem la mano z Opery „Don Giovanni” W.A. Mozarta, Mazurek C-dur, Walc c-moll

7 maja, godz. 18, Muzeum

ZOOM Trio (Dania)
w programie:
Alexander Zapolski (1951-): Burleske

Frédéric Chopin (1810 – 1849): Koncert e-moll, 2 część

Georg Friedrich Händel (1685 – 1759): Aria e Variazioni „Il fabbro armonioso” ze Suity na strunie E
Astor Piazzolla [1921 – 1992]: Libertango, Milonga del Angel, Tanguedia
Alberto Ginastera (1916 – 1982): Trzy tańce argentyńskie, Danza Del Viejo Boyero, Danza De La Moza Donoso, Danza Del Gaucho Matrero
Toshi Ichihyanagi (1933 -): The Source
David Heath (1956 -): Out of the cool
Nebojsa Jovan Zivkovic (1962 -)/Ying-Hsueh Chen: Balkan Suite
Jean Matitia (1952 -): Devils rag

WARSZAWA

4 maja, godz. 19, Zamek Królewski w Warszawie

Litewska Orkiestra Kameralna św. Krzysztofa z Wilna, dyrygent Donatas Katkus, solista Paweł Wakarecy, fortepian
w programie:
Chopin i jego współcześni
Ignaz Pleyel (1757 – 1831): Sekstet w opracowaniu na orkiestrę smyczkową.
Fryderyk Chopin: Koncert fortepianowy f-moll
Felix Mendelssohn-Bartholdy (1809 – 1847): Symfonia nr 11

9 maja, godz. 12, Pałac Szustra, siedziba Warszawskiego Towarzystwa Muzycznego, Morskie Oko 2
ZOOM Trio (Dania)
w programie:

Alexander Zapolski (1951 -): Burleske
Frédéric Chopin (1810 – 1849): Koncert e-moll, 2 część
Georg Friedrich Händel (1685 – 1759): Aria e Variazioni „Il fabbro armonioso” ze Suity na strunie E
Astor Piazzolla [1921 – 1992]: Libertango, Milonga del Angel, Tanguedia
Alberto Ginastera (1916 – 1982): Trzy tańce argentyńskie, Danza Del Viejo Boyero, Danza De La Moza Donoso, Danza Del Gaucho Matrero
Toshi Ichihyanagi (1933 -): The Source
David Heath (1956 -): Out of the cool
Nebojsa Jovan Zivkovic (1962 -)/Ying-Hsueh Chen: Balkan Suite
Jean Matitia (1952 -): Devils rag